

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

На сьогодні проблема ефективного розвитку і діяльності фондового ринку, без сумніву, є досить актуальною. Значний внесок у розвиток досліджень теоретичних та практичних засад функціонування фондового ринку України зробили вітчизняні фахівці: А.М. Мороз, О.В. Мозговий, А.А. Пересада, М.І. Савлук та інші. Вагомого значення набуває діяльність банківських установ на фондовому ринку. Саме цим проблемам присвячені роботи Б.Л. Луціва, Т.В. Майорової, І.С. Кравчука, В.Шапрана. Незважаючи на велику кількість досліджень у даній сфері, економічні засади функціонування ринку цінних паперів потребують подальших наукових досліджень.

Діяльність банківських установ на фондовому ринку викликає неабиякий інтерес. Адже, об'єктивно склалось так, що саме банки є активними учасниками ринку цінних паперів. Це зумовлено, на нашу думку, такими причинами: По-перше, банківські установи на сьогоднішній день мають найбільшу мережу своїх філій і відділень, які максимально наближені до клієнтів. По-друге, всі суб'єкти господарювання – юридичні особи, прямо чи опосередковано мають відношення до банків (банківські установи здійснюють розрахунково-касове обслуговування юридичних осіб, кредитування тощо). По-третє, фізичні особи, а саме вони є найбільшими інвесторами у зарубіжних країнах, найбільш ознайомлені з роботою саме банківських установ (за часів СРСР інших фінансово-кредитних інститутів просто не існувало, більшість громадян були і залишаються вкладниками банків. За даними НБУ, за 10 місяців 2006 року сума депозитів складає 100866 млн. грн., що на 15 % більше ніж у 2005 році. Частка депозитів за рахунок фізичних осіб складає 50,4%, або 50822 млн. грн.[1]). По-четверте, інших учасників фондового ринку, а саме інвестиційних фондів та компаній, консалтингових фірм, інститутів спільного інвестування є вкрай мало. Їх кількість є недостатньою для реалізації вимог сучасного фондового ринку. Станом на 01.01.1998 року в Україні існувало 570 інвестиційних фондів та компаній відкритого і закритого типів Їх основна функція на той час – розмістити приватизаційні сертифікати. Після закінчення процесу приватизації кількість цих установ зменшилась вдвічі [2].

Саме тому, на сьогодні банківські установи мають всі можливості для того, щоб бути основними учасниками фондового ринку. Крім того, банківські установи акумулюють значні капітали за рахунок яких можуть здійснювати свої активні операції інвестиційного напрямку. Здійснюючи інвестиційні операції, банки мають на меті: додержання безпеки грошових коштів, забезпечення диверсифікації, прибутковості, та ліквідності.

Незважаючи на те, що діяльність з випуску та обігу цінних паперів не є головною для банківських установ, банки становлять близько 20 % від всієї кількості торговців цінними паперами [2]. Закон України «Про банки і банківську діяльність» передбачає існування спеціалізованих інвестиційних банків. Саме вони повинні здійснювати професійну діяльність на фондовому ринку. Однак не все одразу. Універсальні банки, активізуючи

свої інвестиційні операції, будуть одержувати більші прибутки. Саме це буде найкращим стимулом реорганізовуватись у інвестиційні.

Згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» на фондовому ринку банки мають право здійснювати такі види операцій: емісію власних цінних паперів; організацію купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів; здійснення операцій на ринку цінних паперів від свого імені (включаючи андеррайтинг); здійснення інвестицій у статутні фонди та акції інших юридичних осіб; операції з інструментами грошового ринку; операції з фінансовими ф'ючерсами та опціонами довірче управління коштами та цінними паперами за договорами із юридичними та фізичними особами; депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів [3].

Проведення нових видів операцій, а саме іпотечного кредитування дало змогу банкам використовувати нові види фінансових інструментів, а саме, іпотечні цінні папери, які набули статусу цінних паперів із прийняттям Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» [4]. Великою популярністю на світових фінансових ринках користуються такі фінансові інструменти як депозитарні розписки. Їх популярність росте із великою швидкістю. Банківським установам варто спробувати використання цих фінансових інструментів.

Таким чином, підсумовуючи, можна зазначити, що банки на фондовому ринку є активними його учасниками. 1) Вони мають всі об'єктивні передумови для того, щоб бути основними учасниками фондового ринку. Головним завданням, що постає перед цими фінансовими інститутами, – не упустити такої важливої і, головне, прибуткової ніші фінансового ринку. 2) Проведення банками операцій на фондовому ринку сприяє досягненню однієї з основних цілей банківської установи – розвиток. Цьому сприяє використання нових фінансових інструментів. 3) Діяльність банківських установ на ринку цінних паперів дозволяє банкам диверсифікувати ризики і збільшити прибутковість, таким чином досягаються ще дві основні цілі банківської установи: прибутковість і зменшення ризику діяльності. 4) Поки що банки стоять на порядок вище від інститутів спільного інвестування, тому мають змогу впливати на сучасний стан фінансового ринку, складовою якого є фондовий ринок, і виконувати соціальну роль в суспільстві, стимулюючи розвиток економіки та сприяючи залученню інвестицій.

Отже, діяльність банківських установ на ринку цінних паперів недостатньо досліджена в економічній науці. Тим паче, що із розвитком і становленням економіки, з'являються нові види фінансових інструментів, удосконалюються існуючі, тому, подальші, більш детальні дослідження, повинні зробити вагомий внесок у науковому доробку вчених-економістів.

Література

1. www.bank.gov.ua/statist

2. www.ssmc.gov.ua

3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року № 2121-III// www.bank.gov.ua

4. Закон України „Про цінні папери та фондовий ринок” від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – №35-36 (906-907). – С.5-27.